

Létrehozás ideje: 2010-01-26 Szerző: Korompay Csilla

Kiebrudalnák a kastélyparkból a gyerekeket

Húsz év alatt tizedére csökkent a fóti gyermekváros lakóinak száma. Bár ennek közvetlen oka az 1997-es gyermekvédelmi törvény alapján végbemenő szerkezetátalakítás, sokak a nagy múltú intézmény tudatos elsorvasztásáról beszélnek. Szerintük a cél a negyvenhektáros, különleges adottságú terület eladása.

„A fóti gyermekváros ma lehangoló állapotban van. Régen csaknem ezren éltük itt mindennapjainkat, tíz óvoda, általános, szakmunkás- és szakközépiskola, négy szakmához tartozó gyakorlati műhely segítette az életkedzéshez szükséges tudásunk megszerzését. Egészségünkre jól felszerelt egészségház és képzett orvosi team vigyázott. A szórakozásban és a szabadidő hasznos eltöltésében sokat segített a hárommedencés strand, a moziterem, a három tó, a sportpályák és a játszótérek, a tangazdaság és sok-sok szakkör. Szomorú, de ez már a múlté. (...) Nagy a veszélye annak, hogy az intézmény megszűnik, és a mindig éhes politikai hatalom eladja a fóti gyermekvárost. Tudom, hogy sorstársaim könnyű prédának tűnnek, mert nincsenek szülők, akik megvédenék őket. De téved a regnáló kormány, mert nagyon sokan vagyunk, akik nem fogjuk hagyni, hogy a korrupció áldozataivá váljanak a gyerekek. Ugyanis bennünket, akik innen kikerültünk, már nem lelenceknek hívnak, hanem doktornak, képviselőnek, tanárnak, családapának, családanyának...” – írta a Magyar Népszava nevű szociáldemokrata honlapon Makai Ferenc, a Fóti Gyermekváros Baráti Kör Egyesület tagja tavaly november 15-én, az intézmény volt lakóinak rendezett hagyományos találkozó után, amelyet minden esztendőben az 1957-es alapítás évfordulóján tartanak. Amint lapunknak is megerősítette: a gyermekváros igazgatójától hallotta az aggasztó híreket az ünnepségen. Bár a privatizáció veszélye elkeserítette, nem lepődött meg, hiszen a rendszerváltozás óta folyamatosan voltak hasonló próbálkozások.

Nem csoda, mivel a negyvenhektáros ősparkos, közművesített terület a fővárostól egy ugrásra – az M0-s körgyűrűtől öt percre – található. A Károlyi-kastély – bár kívülről ráférne a felújítás – impozáns, a tórendszer vadregényes, s az ide szállodát, konferenciaközpontot vagy lakóparkot álmodó befektetőnek csak néhány szocreál építményt kellene eltakarítania az útból.

Czikó Benjámín, aki hét esztendeje áll az intézmény élén, nem először találkozott a privatizációs szándékkal, évről évre érezhető a nyomás, de tavaly különösen erős igyekezetet tapasztalt. Mint mondja, ez például ott volt tetten érhető, hogy a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. nem akarta engedélyezni a hosszabb távra kötendő bérleti szerződéseket. A gyermekközpont gazdálkodása ugyanis úgy néz ki, hogy azokból az épületekből, amelyeket gyermekvédelmi célra nem hasznosítanak, bevételhez kell jutni, hiszen költségeik harminc százalékát – mintegy 110 millió forintot – maguknak kell előteremteniük. Az MNV viszont csak negyedéves szerződéseket engedett volna, az igazgató szerint nyilvánvalóan azért, mert a háttérben már jelen lévő, információi szerint külföldi érdeklődő miatt a vagyonkezelő nem akarta hosszú távú bérleti szerződésekkel

terhelni az ingatlant. Egy másik „jel” az volt, amikor egy uniós pályázathoz – amelyen 150 millió forintot nyertek el pszichés zavarokkal küzdő állami gondozottak speciális gyermekotthonának kialakítására – csupán olyan feltétellel adta volna hozzájárulását a vagyongazdálkodó, ha a terület egy részéről lemondanak.

„Érték- és mértékválság van” – jegyzi meg az igazgató, amikor beszélgetés közben előkerül a miskolci gyermekváros eladásának ügye (lásd keretes írásunkat) és az OPNI felszámolása. A különleges adottságú ingatlanok mindenütt felkeltik a befektetők érdeklődését, és úgy tűnik, nem számít, milyen célt szolgál egy terület. Czikó Benjámin mindenesetre hangsúlyozza: a fóti gyermekváros ma is őrzi nemzetközi hírét, ez nem az intézmény befogadóképességétől függ, hanem az itt folyó munkától.

Tény, hogy az utóbbi húsz évben az itt elhelyezettek létszáma drasztikusan csökkent. Az intézmény „fénykorában”, amikor a jól működő szocialista gyermekvédelem valamiféle kirakata volt Fót, még nyolcszáz-kilencszáz fiatal lakott a gyermekvárosban, most pedig a hivatalosan 124 férőhelyes intézmény kilencven állami gondozottat lát el, de egy részük a környék lakásotthonaiban él, gyakorlatilag alig hatvanan lakják a gyermekvárost. A változás az 1997-es gyermekvédelmi törvény következménye, amely új alapokra helyezte a gyermekvédelmet. Az új koncepció szerint az addigi közösségi nevelésről az individuálpedagógiára került a hangsúly, vagyis az egyedi igényeknek megfelelő ellátásra. A gyermekotthonok létszámát 48, a lakásotthonokét 12 főben maximálták, elválasztották továbbá egymástól az oktatást és a nevelést. Fóton a huszonöt-harmincas, kor és nem szerint elkülönített csoportok helyett nyolc-tíz tagú, vegyes életkorú, koedukált csoportokat alakítottak ki, és két-három ágyas szobákban helyezték el a gyerekeket. A gyermekváros területén lévő iskolákat átadták az önkormányzatnak.

Egy csoporthoz öt-hat gyermekvédelmi szakember tartozik. A gazdálkodásban autonómiát élveznek, beosztják a pénzt ennivalóra, ruhára, tisztítószerre. Megszűnt a központi menza, a csoportok saját konyhájukban maguknak főznek. „Háromszor annyit várok el önállóság terén egy állami gondozott gyerektől, mint aki családban nevelkedik – hangoztatja az igazgató –, hiszen őt nem segítik szülők, amikor kikerül innen.”

Önállóságra nevelés ide vagy oda, a kikerülő fiatalok – a több millió forintos életkezdési segély dacára – talán a korábbiaknál is nehezebb helyzetben vannak. Danyi Imre, a már számtalan bajba jutott volt állami gondozottan segítő Fóti Gyermekváros Baráti Kör Egyesület tavaly újraválasztott vezetője szerint a pénz gyorsan elfogyhat, anélkül, hogy a fiatal otthont teremtené magának, s ma már nincsenek munkásszállók, legföljebb hajléktalanmenhelyek. Az egyesületet 1989-ben, „felsőbb kezdeményezésre” hozták létre, „megmutatni, hogy a gyermekváros nem valami náci haláltábor volt”. Danyiéknak ez a feladat nem okozott nehézséget, hiszen azóta is nosztalgiaiával emlékeznek fóti éveikre, a közösségre és szeretett nevelőikre.

„Imikém!” – nyit ajtót mosolyogva Samu Ibolya, akinek szárnyai alatt annak idején nyolc évet töltött az egyesületi elnök. A nyugdíjas nevelő betessékel a pici szolgálati lakásba (ebből ma még mintegy kilencven van a gyermekváros területén), s rövidesen előkerülnek az emlékek. Ibolya néni főként a nagy csoportok korszakában dolgozott, nyugdíjazása előtt néhány évvel kezdődött a szerkezetátalakítás.

Hogy jobb-e a mai rendszer? Bizonyára. De hogy akkoriban nem jutott volna idő arra, hogy a gyerekekkel egyénileg foglalkozzanak? Hiszen mindenkire név szerint emlékszik, kedvességükre és csínytevéseikre is, s az egykori növendékek rendszeresen visszajárnak hozzá látogatónak. Azt pedig végképp nem érti, miért nem lehet jobban kihasználni ezt a csodálatos környezetet, hiszen például Ferge Zsuzsa szociológus szerint legalább háromszázezer állami gondozásra szoruló gyerek van hazánkban, s további több százezer, aki súlyosan veszélyeztetett. „Gyerekek éheznek, és nincs mit tenni. Ez borzasztó. Itt, amikor más éppen nem is, zsíros kenyér bármikor jutott mindenkinek” – mondja Samu Ibolya.

A sokat dicsért gyermekvédelmi törvény alapján azonban ellátásbeli hiány miatt nem lehet kiemelni gyermeket a családból. Igen ám, csak hogy az ellátásbeli hiány legtöbbször számos más családi problémával is együtt jár, a gyermekvédelem hálózata pedig súlyos forráshiánnyal küzd.

De a fóti gyermekváros – ha meg nem is szűnik – valószínűleg sosem ad már otthont ezer gyerekeknek. Még akkor sem, ha az országos krízishelyzet amúgy talán indokolná a szakmailag magas színvonalú törvény módosítását, hogy ahol lehet, nagyobb befogadóképességű intézmények jöhessenek létre.

Társbérletben autószerelő és a grófi család

A Károlyi István Gyermekközpont fóti telephelyén két gyermekotthon működik, három, illetve négy csoporttal. Az intézménynek Csanyteleken, Kemencén, Mogyoródon, Ozorán, Sárszentlőrincen és Solton van külső lakásotthona, hat-tizenkét férőhellyel. A gyermekek életkora óvodástól 18 évesig terjed, utógondozásban pedig 24 évesig. A különleges gyermekotthoni részt három olyan csoport alkotja, amelyben tartósan beteg gyermekek élnek – mozgás- és légzőszervi, valamint táplálkozási zavarokkal, balesetekből származó, maradandó sérülésekkel terhelt fiatalok. A Fóti Gyermekközpont Növendékeiért Alapítvány Cegléden rekreációs központot hozott létre. Fóton a közeljövőben megvalósulhat a speciális gyermekotthoni részleg, amelybe pszichés zavarokkal küzdő állami gondozottak kerülnek majd. Százötvennégyen dolgoznak az intézményben. A fóti ingatlanon lévő, a gyermekközpont által nem használt épületeket vállalkozások bérlik – például autószerelő,

nyomda, büfé –, de van itt Waldorf-iskola, református óvoda, posta, és helyet kapott a főtí rendőrőrs is. A kastély egyik szárnya a Károlyi család bérleménye.

Miskolci „innováció” az árvák ellen

Ellenzi a Miskolci Gyermekvédelmi Központ (korábbi nevén Miskolci Gyermekváros) bezárását és értékesítését a KDNP. Nagy Kálmán, a párt országgyűlési képviselője a napokban felszólította Káli Sándor MSZP-s polgármestert és a szocialista vezetésű városi önkormányzatot, hogy ne értékesítsék az ingatlant, és a gyerekeket ne szakítsák ki megszokott környezetükből. Nagy elmondta: a miskolci önkormányzat a 172 férőhelyes miskolci gyermekváros ingatlanát a Nanpolis innovációs park projekt keretében kívánja értékesíteni, 365 millió forintért. A vevőjelölt Nanpolis Nanotechnológiai Gazdaságfejlesztő Kft. többségi tulajdonosa a BIND Business Innovation Development Ag. Vaduz Liechtenstein, egy offshore cég. A képviselő tudomása szerint a gyermekvárost négy telephelyre költöztetik át, miközben az évtizedek óta a gyermekek nevelését szolgáló, „erre kiválóan alkalmas ingatlant, a sportpályát és annak környezetét földig rombolják”. Mindezt úgy teszi a miskolci városvezetés, hogy a KDNP ismeretei szerint a szétköltöztetésre nincsenek meg a szükséges hatósági engedélyek, a gyermekek fogadóhelyeinek előkészítése „gyakorlatilag nulla”.

Tovább nehezítik a gondozottak sorsát

Soltész Miklós, a Fidesz–KDNP-frakciószövetség népjóléti kabinetjének vezetője nemrég arra figyelmeztetett, hogy az utógondozói ellátás korhatára 24 évről 21-re csökken, s a fiatalok így hamarabb kikerülnek az állami gondozásból, mint hogy felsőfokú tanulmányaikat befejezhetnék. Hajmeresztő és elfogadhatatlan lépésnek nevezte, hogy a családi pótlék felét már a gyermekotthoni tartózkodás alatt is fel lehet használni. Ennek az lesz a következménye, hogy a fiataloknak sokkal kevesebb pénzük marad lakásvásárlásra. Soltész szerint a szocialisták célja ezekkel az intézkedésekkel csupán pénzpórolás, a legelesettebb gyermekek életesélyeire nincsenek tekintettel. „A gyermekek nem fontosak, a pénz áll mindenek felett” – jelentette ki a kereszténydemokrata politikus.